

FR 8

V 70. letech se díky ustavení Sekce otisků výplatních strojů KPHC SČF vytvořila organizovaná entita sběratelů výplatních otisků, která v době svého rozkvětu čítala až 200 členů. Organizovaných a sympatizantů. Ti na začátku činnosti Sekce rozhodli zejména o řadě zásad v oblasti terminologie a typologie.

Jednou z nich bylo i typologické označení, které sjednotilo otisky s různou osovou vzdáleností (údaj vycházející ze vzdálenosti mezi středovými osami denního a výplatního razítka). Konkrétně se to týkalo otisků soustavy Francotyp a výplatních strojů, které vycházely z výrobního provozu firmy BAFRA, ale i ANKER. Většinou byla vzdálenost 8 cm (Bafra) a 6 cm (Anker). Vyskytly se i znatelné odchylky - u Bafry 74 mm, 77 mm aj. a u Ankeru 67 mm.

BAFRA

Různé vzdálenosti v údajích 74 mm, 77 mm a další se sjednotily do typologického označení FR 8 s touto definicí: "Typ výplatního otisku stroje Francotyp se středovou osovou vzdáleností denního a výplatního razítka cca 8 cm".

ANKER

Různé velikosti např. v údaji 67 mm se sjednotily do typologického označení FR 6 s touto definicí: "Typ výplatního otisku stroje Francotyp se středovou osovou vzdáleností denního a výplatního razítka cca 6 cm.

Toto označení platí zejména PRO GENERÁLNÍ SBÍRKY S TÍM, ŽE NIC NEBRÁNÍ SPECIALIZOVANÝM SBĚRATELŮM OZNAČOVAT I ODLIŠNÉ VZDÁLENOSTI VE SVÝCH BADATELSKÝCH POZNATCÍCH, STUDIÍCH, EXPONÁTECH APOD. Příkladem je exponát švédského sběratele Stiga Asklunda, který se zaměřil studijně ve svém exponátu vystaveném na Světové výstavě PRAGA 2018, na tuto problematiku osových vzdáleností a přispěl řadou poznatků k rozšíření znalostí na toto téma.

K problematice osových vzdáleností dodávám tyto podrobnosti na bližší vysvětlenou a lepší orientaci.

Výplatní stroje Anker a Bafra se nevyráběly u firmy Francotyp na jednom místě, ale ve dvou rozdílných provozech. V zásadě se jednalo o stejnou konstrukci se stejnými či minimálně rozdílnými prvky, Pokud odhlédneme od osových vzdáleností. Toto konstatování se netýká vzhledu otisků. Rozdílné jsou středové osové vzdálenosti.

Historicky vzdálenosti u strojů Francotyp prošly tímto vývojem:

1923 a dále

Anker - 60 mm

Bafra - 74 mm

1928

Anker, Bafra ruční model C - 78 mm

1937

Anker model D - 67 mm

Model CE - spojení modelu Francotyp C v kombinaci s ručním a elektrickým pohonem - 80 mm

1959

Model Cc - 77 mm.

Přehled jasně ukazuje, že je nemožné označovat faktickou vzdálenost u každého otisku, a to z praktických důvodů. Navíc zjišťování a označování je velmi obtížné. Vedlo by to k velkým zmatkům, neboť

se osa výplatního mechanismu liší stroj od stroje a i vyrobený rámeček výplatního razítka či usazení denního razítka by mohlo vést k omylům a nepochopení.

Tyto důvody vedly badatele a autory existujících katalogů výplatních otisků z území Československa ke sjednocujícímu označení zejména u modelů B a C (Bafra), ale i u strojů Anker ke sjednocujícímu označení FR 8 respektive FR 6.

Jako ilustraci řečeného zobrazuji výplatní otisky ze strojů Francotyp uživatele Barvy a laky n.p. ze 70. let ve dvou barevných mutacích - černé (s náznaky červené) a červené, u kterých je středová osová vzdálenost 67 mm.. V katalogích se uvádí označení FR 6 - 0 - 4m - 2km.

K uvedené problematice zároveň zveřejňuji dvě stránky (č. 13 a 14) z úvodu Katalogu podnikových výplatních otisků mimopražských uživatelů z území Československa 1946 - 1988 (s výplatním razítkem tvaru zkoubkované pseudoznámky), autorů L. Janů - I. Leiš. Katalog je zatím pouze v formě rukopisu, nebyl nikdy vydán.

